

## Palaute EPUAP-konferenssista

Konferenssi pidettiin Helsingissä Finlandia-talolla 24.9.-26.9. Osallistujia konferenssissa oli 37 maasta, yhteensä 555. Tapahtuman teemana oli hoitopulut painehaavojen ehkäisyssä ja hoidossa. Tapahtuman aikana oli useita rinnakkaisluentoja. Avain sessioita oli 13, free paper sessioita 12, workshopeja 7 ja haavatuote- ja laitteollisuuden symposiumeja 5. Lisäksi oli kattavaa posterinäyttely. Postereita oli esillä 64. Avain sessioissa oli simultaanitulkkaus suomeksi.

Tapahtumassa julkaistiin uusi painehaavojen ehkäisyn ja hoidon hoitosuosituksen päivitys. Se on 4.versio suosituksesta ja tehty yhteistyössä EPUAPin, NPUAPin ja PPPIAn kanssa. Yhteistyötä on tehty myös useiden globaalien järjestöjen kanssa sekä asiakkaan/ potilaan näkökulma on otettu huomioon. Suositus perustuu vahvaan systemaattiseen näytön aste katsaukseen. Nyt käytettiin uutta menetelmää näytön tarkastamisessa.

Suosituslausekkeissa yhdistetään paras näyttö, kliininen kokemus sekä potilaan näkökulma. Suosituksessa puhutaan nyt näytön varmuudesta. Suosituksia on annettu esimerkiksi liittyen asentohoitoon, ravitsemukseen, makuualustojen käyttöön sekä istumiseen. Lisäksi on näihin liittyen hyvä käytänne -lausumia. Suositus on vapaasti saatavana verkossa(Internationalguideline.com.).

Ensimmäisen konferenssipäivän parasta antia itselle oli kuulla painehaavan vaikutuksesta kehon kuvaan ja seksuaalisuuteen. Painehaavalla on biologisia, psykologisia ja sosiaalisia vaikutuksia potilaaseen. Biologisesti haava aiheuttaa kehoon muutoksen, josta voi seurata kipua, haavaeritteen aiheuttamaa epämukavuutta, hajua, infektiota. Psykologisia vaikutuksia voivat olla huonotuulisuus, negatiivinen kehonkuva, masennus, ahdistus. Sosiaalisesti haava voi aiheuttaa esimerkiksi eristäytyneisyyttä, muuttaa roolijakoa perheessä ja riippuvuutta muista. Seksuaalisuus on keskeinen osa ihmisyyttä, inhimillisyyttä, psyykkistä, henkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Jos kehon kuva on negatiivinen, sillä on vahva vaikutus seksuaalisuuteen. Ammattilaisen vastuu on ottaa asia puheeksi, sillä useimmat asiakkaat odottavat sitä erään tanskalaisen tutkimuksen mukaan. Asiaan tulee suhtautua ammatillisesti, olla avoin ja suora, kunnioittaa asiakasta. Keskustelu tulee käydä yleisellä tasolla, ei saa moralisoida.

Mielenkiintoista oli kuulla lapsiasiakkaiden erityispiirteistä. Asiakasryhmä on varsin laaja: vauvoista nuoruusikään, joten eri ikäryhmissä on varsin erilaisia tarpeita. Nuoruusiän kehitys on tärkeä ymmärtää. Jotta nuori voi sitoutua hoitoon, pitää puhua hänen kanssaan

samaa kieltä, olla samalla tasolla hänen kanssaan. Haavaa tai kroonista sairautta potevan nuoren hoidossa tulee huomioida hänen itsemääräämiskyky, toisaalta riippuvuus vanhemmista, kouluaikataulujen ja haavahoitojen yhteensovittaminen, henkinen terveys, perhedynamiikka ja kehonkuva. Haavasidoksen ulkonäöllä voi olla iso merkitys. Nuoren hoitoon sitoutuminen paranee, kun on sovittu päivittäiset rutiinit ja hän saa itse olla tekemässä hoitosuunnitelmaa.

Itselle opettavaa oli kuulla varhaisten painehaavamerkkien tunnistamisesta melaniinirikkaassa ihossa kuin myös perjantain Kirsti Ahmajärven luento painehaavojen erotusdiagnostiikasta. Näitä ei ole tullut tuotua esiin riittävästi omissa painehaavaopetuksissa ja sain siihen hyviä vinkkejä. Pitäisi olla käytössä ihon sävyn arviointityökalu. Eryteema ei näy punoituksena kaikissa ihosävyissä. Se voi olla väriltään tummempi, jopa musta tai violetti. 1.asteen painevaurio voi näyttää mustelmalta. Melaniinirikkailla ihon pigmentaatio on myös yleistä. Pelkkä havainnointi ei riitä, tarvitaan myös palpaatiota, jotta voidaan arvioida ihon lämpöä, turvotusta. Potilaan oma arvio on tärkeä huomioida, onko hän huomannut poikkeavaa ihossaan. Muuta kuin painehaavadiagnoosia tulee miettiä, jos haava ei osoita paranemisen merkkejä 4-12 viikon kuluessa asianmukaisella paikallishoidolla, asentohoidolla sekä kevennyshoidolla tai haavan sijainti on outo painehaavaa ajatellen. Vaihtoehtoisia diagnooseja voivat olla esimerkiksi kosteusvaurio, infektiot, ekseema, palovamma, herpes zoster tai sinus pilonidalis.

Painehaavoilla on valtava merkitys terveydenhuollon budjettiin. Suuri osa menoista käytetään juurikin painehaavojen ehkäisyyn ja hoitoon. Painehaavat ovat ehkäistävissä ja siihen meillä olisi ihan moraalinen ja taloudellinen pakko. Painehaavojen ehkäisy on tällä hetkellä alibudjetoitu. Saatu tieto on epä johdonmukaista. Siinä ei oteta huomioon pitkän ajan säästöjä eikä huomioida epäsuoria, elämänlaatuun, kuten potilaan psykologisia ja työkykyyn liittyviä asioita. Myöskään hoitajien tekemää työtä ei usein lasketa. Heikko data johtaa alirahoitukseen. Usein mitataan vain näkyviä, suoria kustannuksia, kuten kirurgiaan, sidoksiin liittyviä menoja. Budjetointia varten tietoa tulisi kerätä myös erilaisista rekistereistä ja potilastietojärjestelmistä. Myös se pitää huomioida onko kerätty tieto sovellettavissa paikallisesti. Aina tulee arvioida myös aikajännettä. Säästöt havaitaan paremmin pidemmän ajan kuluessa. Painehaavojen ehkäisyn ja hoidon budjetoinnissa pitäisi käyttää standardoitua tiedonkeruuta, huomioida, että ehkäisyyn panostaminen luo

säästöjä, on tuettava maiden välisiä vertailuja ja otettava terveystalouden näyttö osaksi päätöksentekoa.

Mielenkiintoista oli myös, kuinka kehitetään standardia painehaavan profylaktisen sidoksen sopivuuteen ja käyttöön. Standardin kehittämisessä testataan sidoksen kosteuden hallintaa, mekaanisia ominaisuuksia, kestävyyttä ja tarttuvuutta. Mölnlycken symposiumissa kuulin lisää hyvän profylaktisen sidoksen ominaisuuksista.

Tutkimuksissa on todettu, että monikerrossidos on parempi, se estää paremmin mekaanista räsytystä, kuten painetta, kitkaa ja hankausta. Sidoksen sen tulee olla joustava, että se mukautuu vaihteleviin anatomisiin paikkoihin ja on tarttuvuudeltaan sellainen, että se pysyy hyvin paikoillaan, mutta ei vahingoita ihoa ja on helppo poistaa. Sidoksen kosteuden hallinta on painehaavan ehkäisyn kannalta hyvin tärkeä ominaisuus. Kustannustehokkuuden kannalta sidoksen tulee olla sellainen, että se voi olla useamman päivän paikoillaan.

Kokonaisuutena konferenssin anti oli monipuolinen. Tuttua asiaa, mutta siihen sai uusia ja syventäviä näkökulmia. Hienoa, että saatiin tapahtuma nyt Suomeen, kun kansainvälisiin koulutuksiin on nyt tiukan budjetin aikana todella haastavaa päästä.

Päivi Mäntyvaara, KYS